

WORMERLANDSE COURANT

Enmalige uitgave voor Wormerland en Omstreken
ter informatie over Open Monumentendagen 2019

Een samenwerking van gemeente Wormerland met haar historische monumenten en verenigingen in Wormer, Jisp, Spijkerboor en Oost-Knollendam

Het Moriaanshoofd

In het oudste café van Wormer, het Moriaanshoofd uit 1585, organiseert het Historisch Genootschap Wormer op zaterdag 14 september vanaf 10.00 uur haar activiteiten rond Open Monumentendag.

Hier vindt de boekpresentatie plaats van "Van Schuim tot Kraag", een uitgave van het Genootschap over cafés, kroegen en herbergen in Wormer en Jisp. U bent van harte welkom om 11.30 uur bij de opening door de voorzitter. Hij presenteert

de uitreiking van het eerste exemplaar. Het fraaie boek is direct te koop voor € 17,50. Een aanrader voor een ieder die interesse heeft in de geschiedenis van Wormer.

Er is een doorlopende expositie met allerlei foto's en afbeeldingen van oude cafés, kroegen en herbergen die in het boek zijn terug te vinden. Verder een slide show van de oude beelden. Na afloop is er een gezellige nazit met muziek.

Kom ook langs tijdens de Open Monumentendagen op zaterdag 14 en zondag 15 september 2019!

Bezoek diverse exposities met het thema "Plekken van plezier"

Foto: Fanfarekorps Eensgezindheid werd op 27 mei 1926 gehuldigd voor Café Billard de Viersprong

Voor u ligt de eerste Wormerlandse Courant met 4 pagina's wetenswaardigheden over de deelnemende historische verenigingen en monumentale panden in de gemeente Wormerland. Elk jaar in het tweede weekend van september openen tijdens Open Monumentendag duizenden monumenten hun deuren voor publiek.

Open Monumentendag verbindt mensen met monumenten en laat zien dat de verhalen en schoonheid van monumenten een verrijking voor onze leefomgeving en

voor onszelf zijn. Ook dit jaar zijn er verrassende exposities voor u samengesteld. Dit jaar met het thema "Plekken van Plezier", dat ook als landelijk thema wordt gebruikt.

Bezoekers kunnen langs een voorgestelde route 12 opengestelde monumenten bezoeken en kennis opdoen van de plekken van plezier in de gemeente Wormerland. Er is een keur aan exposities in de te bezoeken monumenten. De Open monumentendag biedt de mogelijkheid

om op een hele andere manier naar Wormerland te kijken. Pak bijvoorbeeld de fiets en rijd een rondje door dit fraaie landschap en geniet van wat deze omgeving zo mooi maakt.

Laat u verrassen en neem een stap in de historie van Wormer, Jisp, Enge Wormer en Oost-Knollendam. Alle vrijwilligers heten u van harte welkom. Op de meeste plaatsen staat de koffie klaar tot aan pannenkoeken eten bij molen De Koker! **Veel plezier! OMD groep Wormerland**

Jisper Raadhuis en Jisperkerk

Het Jisper Raadhuis en de Jisperkerk zijn op zaterdag 14 september vanaf 10.00 uur geopend. Het oude renaissance raadhuis was vaak een "plek van plezier" door de vele huwelijken die hier zijn gesloten. Deze dag is het is mogelijk deze plek weer eens terug te zien.

In de Jisperkerk is veel aandacht voor de sprankelende theatervoorstelling van de ledezitters, die vorig jaar velen in Jisp en omgeving in beweging bracht. Naast veel

beeldmateriaal en films zijn ook de grafzerken te zien, welke de herinnering aan de beroemde Jisper ledezitters door de eeuwen heen bewaarden.

Daarnaast is er een mogelijkheid prachtige stoffen te kopen en boeken met het doel gelden te verwerven voor de noodzakelijke nieuwe fundering van de Jisperkerk.

Foto rechts: In de Jisperkerk veel aandacht voor de sprankelende theatervoorstelling van de ledezitters

Maria Magdalena Kerk

Dit jaar viert de Maria Magdalena Kerk 150 jaar kerkgebouw, dus besteden we hier extra aandacht aan!

14 september vanaf 10.00 uur
Prachtig mini-concert
op het recent geheel herstelde
groot kerkorgel

Dorpsstraat 351, Wormer

Molenpakhuis De Schepel

Kom dat zien!

De Commissie Historie Zaanse Ziekenhuizen presenteert:

~ Oude medische instrumenten alsmede religieuze voorwerpen uit de kapel van het voormalige St. Jan Ziekenhuis te Zaandam.

Helaas is deze locatie niet rolstoeltoegankelijk.

Zaterdag 14 september en
Zondag 15 september
van 10.00-16.00 uur.

~ De geschiedenis van de Zaanse Ziekenhuizen met foto's, slideshow en film.

~ Maquette "Wormerveer Anno 1750" met toelichting van de makers van Historische Vereniging Wormerveer

Veerdijk 22, Wormer

14 september meel- en pelmolen De Koker te Wormer

Vanaf 10.00 uur draait de molen met de wind in de zeilen!

Gratis pannenkoeken eten!

Onze vrijwillige molenaars hebben weer meel gemalen waarmee de pannenkoeken terplekke worden gebakken.

Oosteinde 14, Wormer

WORMERLANDSE COURANT

Enmalige uitgave voor Wormerland en Omstreken ter informatie over Open Monumentendagen 2019

Een samenwerking van gemeente Wormerland met haar historische monumenten en verenigingen in Wormer, Jisp, Spijkerboor en Oost-Knollendam

Rijksmonument "De Schepel"

Expositie Commissie Historie Zaanse Ziekenhuizen

Dit Rijksmonument behoorde bij de niet meer bestaande oliemolen "De Schepel". De Commissie Historie Zaanse Ziekenhuizen heeft op zolder haar opslag-, expositie- en werkruimte. Geopend vanaf 10.00 uur.

Er wordt een selectie van oude medische instrumenten getoond, alsmede religieuze voorwerpen uit de kapel van het voormalig St. Jan Ziekenhuis te Zaandam. Verder zijn er foto's, een slideshow en film te zien over de geschiedenis van de Zaanse ziekenhuizen.

In samenwerking met de Historische Vereniging Wormerveer is de door hen gebouwde maquette van 1,5 x 5 meter "Wormerveer anno 1750 te bezichtigen. Er is een mondelinge toelichting van de

makers. Hier is ook de zolder van het gebouw in originele staat te bewonderen.

De Commissie Historie Zaanse Ziekenhuizen deelt het pakhuis met de meubelmakers-werkplaats voor Wooddesign4. De werkplaats is open voor bezichtiging. Het oorspronkelijke pakhuis, behorende bij oliemolen 'De Schepel' is in 1875, na de sloop van de molen, vernieuwd.

Het met de lange gevel direct aan de Zaan gelegen pakhuis maakt deel uit van het gevarieerde industriële landschap langs de Zaanoevers en vormt een ensemble met de ten westen ervan gelegen pakhuisen "Maas" (Veerdijk 23, Wormer) en "Waal" (Veerdijk 24, Wormer).

Flaes orgel wordt bespeeld door verschillende organisten in Nieuwe Kerk

In de Nieuwe Kerk in Wormer staat een Flaes orgel. Het orgel is recent gerestaureerd. Tijdens monumentendag wordt dit bijzonder mooie orgel bespeeld door verschillende organisten.

U heeft de gelegenheid om het monumentale kerkgebouw van 1807 met een nog ouder en fraai interieur te bezichtigen. De kerk is voorzien van een fluitschip uit 1673 welke in 2012 volledig is gerestaureerd.

Kom kijken en luisteren tijdens monumentendag op 14 september van 10.00 uur tot 16.00 uur. Het kerkgebouw is gelegen aan de Kerkstraat 8. Voor wie niet bekend is in Wormer: achter in het dorp bij de gemeentelijke begraafplaats.

Boeken in de Beschuitstoren

Uitsluitend op zondag 15 september vanaf 11.00 uur is de Beschuitstoren voor publiek geopend. Een doorlopende slideshow laat oude beelden van cafés en kroegen in Wormer en Jisp zien. Wat mooi aansluit op het op zaterdag gepresenteerde boek 'Van schuim tot kraag'. Daarnaast is er de hele dag een 'oude' boekenmarkt.

Jeugdorkest Ratatouille

Een speciaal optreden van jeugdorkest Ratatouille vindt plaats om 13.30 uur op het plein voor de Beschuitstoren.

Door het jeugdorkest wordt de Beschuitstorensuite gespeeld. Naar het verhaal van "Jacob en de torenschilder", een boek van Hans Kuyper, over de geschiedenis van de Beschuitstoren. Hierbij vervult burgemeester Peter Tange een belangrijke rol.

Het oude raadhuis Wormer

Bruidsparen opnieuw voor het traditionele poortje

Bent u getrouwd in het oude raadhuis van Wormer? Kom dan langs op 14 september, tussen 10.00 en 16.00 uur, en laat u samen opnieuw fotograferen! De foto wordt u later digitaal toegezonden.

Bij "Plekken van Plezier", in relatie met een raadhuis, denk je al gauw aan de aldaar gesloten huwelijken.

De huidige bewoners (familie Zwart) hebben in samenwerking met het Historisch Genootschap Wormer, een tentoonstelling georganiseerd met ingezonden trouwfoto's die in het voormalig raadhuis zijn genomen.

Natuurlijk is er gelegenheid om de fraaie tegeltableaus en smuiger in de voormalige raadzaal op Dorpsstraat 350 te bekijken.

WORMERLANDSE COURANT

Enmalige uitgave voor Wormerland en Omstreken ter informatie over Open Monumentendagen 2019

Een samenwerking van gemeente Wormerland met haar historische monumenten en verenigingen in Wormer, Jisp, Spijkerboor en Oost-Knollendam

Expositie Oost-Knollendam "Toen & NU"

Kom op zaterdag 14 september langs om het prachtige monumentale pakhuis Koningsbergen te bewonderen. Om 10.00 uur start de expositie 'Toen & nu', waarin u oude beelden kunt zien van Oost-Knollendam die verbonden worden aan beelden van nu.

Graanhandelaar Piet Groot uit Oost-Knollendam heeft in 1889 het monumentale pakhuis Koningsbergen aangekocht. Zo kwam het pakhuis vanuit Jisp in Oost-Knollendam aan de Zaanoevertrecht. Het oeroude pakhuis is al jarenlang het tijdelijke onderkomen van Stichting Historisch Oost-Knollendam tijdens de monumentendagen.

Een terugblik van 100 jaar, geeft aan dat er

veel is veranderd in het dorp. Veel panden (woningen) van voor 1900 zijn blijven staan en beeldbepalend geworden in Oost-Knollendam. Monumenten zijn o.a.: de Bijzondere begraafplaats (1874) met Koetshuis uit 1905, Houten dubbel woonhuis (1894-1895), Dorpsstraat

39-41, v.m. Pastorie (1898), Dorpsstraat 60, v.m. Koopmanshuis (1885-1886) en Dorpsstraat 115 naast de Boerensluis. Wij laten u graag meegenieten in het pakhuis Koningsbergen in Oost-Knollendam. Een jaarlijks hoogtepunt om (oud-)inwoners te treffen en te spreken.

Historisch Genootschap Wormer presenteert:

Expositie Slideshow

"Langs café's, kroegen en herbergen in Wormer en Jisp"

op Zaterdag 14 september van 10.00 - 16.00 uur in Herberg Het Moriaanshoofd,

Met presentatie en verkoop van het boek 'Van schuim tot kraag' over de café's, kroegen en herbergen in Wormer en Jisp.

Dorpsstraat 417 Wormer

Malaria in Noord-Holland - Dr. H.J.M. Schoo

Ingezonden stuk: Commissie Historie Zaanse Ziekenhuizen

Dr Schoo werd 26 mei 1872 te Zaandam geboren, studeerde medicijnen in Amsterdam en vestigde zich direct na zijn artsexamen in 1897 als huisarts te Krommenie. Al snel bleek zijn uitzonderlijk talent als onderzoeker en wetenschapper.

In 1900 demonstreerde hij een zelfgebouwd röntgenapparaat. Hij richtte zijn eigen ziekenfonds op en was actief lid van de gemeenteraad van Krommenie. Hij werd landelijk bekend door zijn onderzoek, naar de in onze regio veel voorkomende Malaria, waarover hij sinds 1901 veel publicaties schreef. In 1904 verscheen zijn bekroonde en populaire handleiding omtrent Malaria.

Met zijn boek "Malaria in Noord-Holland" won hij in 1905 de prijsvraag van de Noordhollandse vereniging "Het Witte Kruis". Om zijn kennis over Malaria te vergroten bezocht hij professor Angelo Celli in Rome, die had aangetoond dat gaasbescherming van woningen effectief bleek.

In augustus 1901 kwam Celli bij Schoo logeren om de lokale malaria te bestuderen. Regelmatig werd hij, met zijn microscoop achterop de fiets, in Krommenie gesignaleerd, waar hij patiënten bezocht. Ook Franse geneeskundige legerautoriteiten kwamen hun licht opsteken bij de "dorpsdokter". Wegens zijn

kennis werd Schoo door Celli benoemd tot lid van de "Societa per gli studi delle Malaria".

Huis in Oost-Knollendam vóór bescherming met gaas tegen de malariamug

Geïnspireerd door Celli experimenteerde Schoo in Oost-Knollendam. Er werden in maart 1902 10 huizen van horren en gaasbescherming voorzien. Daarna deden zich in deze huizen geen gevallen van

Huis in Oost-Knollendam ná bescherming met gaas tegen de malariamug

malaria meer voor. In de rest van het dorp kwamen nog 78 gevallen voor.

Het onderzoek van Schoo, zijn boeken en 5 artikelen die hij voor het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde schreef maakte diepe indruk op de medische wereld. In 1906 wordt Schoo door Universiteit Utrecht bevorderd tot 'Doctor Medicinae Honoris Causa'.

In 1906 stopt Dr. Schoo zijn praktijk in Krommenie en vertrekt naar Amsterdam. Hij gaat werken in het Wilhelmina Gasthuis op de afdeling Pathologische Anatomie en Bacteriologie. Wegens gezondheidsredenen nam hij op 26 maart 1921 ontslag. Op 28 januari 1922 overleed hij te Amsterdam, slechts 49 jaar oud.

't Heerenhuis

zaterdag 14 en zondag 15 sept.

Opengesteld voor bezichtiging Polderhuis & horecagelegenheid

Starnmeerdijk 21, Spijkerboor

Nieuwe Kerk Wormer

Zat. 14 september
10.00-16.00 uur

Kom kijken en luisteren naar het pas gerestaureerde Flaes Orgel

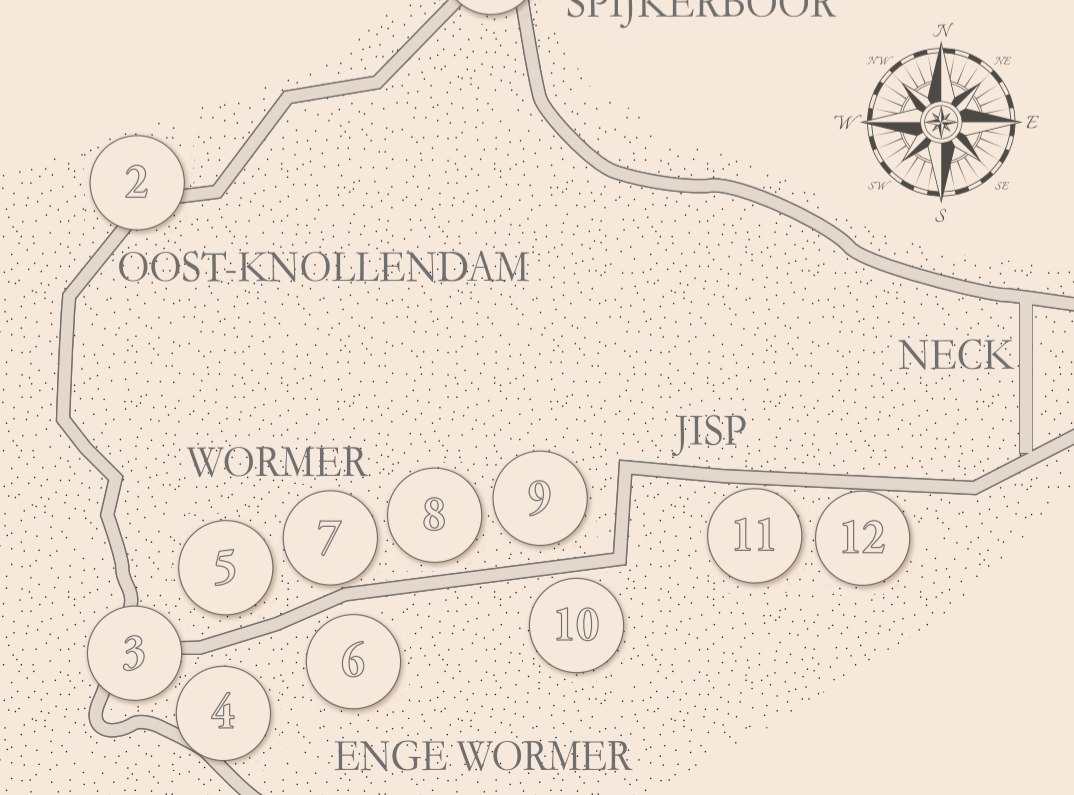

Kerkstraat 8, Wormer

Deelnemers:

- 1 't Heerenhuis, Starnmeerdijk 21, Spijkerboor
- 2 Pakhuis Koningsbergen, Dorpsstraat 45, Oostknollendam
- 3 Molenpakhuis De Schepel, Veerdijk 22, Wormer
- 4 Houten woning, Engewormer 6, Engewormer
- 5 Beschuitstoren, Dorpsstraat 125, Wormer
- 6 Oude Raadhuis, Dorpsstraat 350, Wormer
- 7 Maria Magdalenakerk, Dorpsstraat 351, Wormer
- 8 Moriaanshoofd, Dorpsstraat 417, Wormer
- 9 Nieuwe Kerk, Kerkstraat 8, Wormer
- 10 Molen De Koker, Oosteinde 14, Wormer
- 11 Raadhuis van Jisp, Dorpsstraat 44, Jisp
- 12 Jisperkerk, Dorpsstraat 46, Jisp

Overzicht route OMD Wormerland

Expositie Oost-Knollendam Toen & Nu

Zat. 14 september 10.00-16.00 uur

Beelden van vroeger gekoppeld aan huidig tijdsbeeld

Koffie met gebak staat klaar!

Pakhuis Koningsbergen - Dorpsstraat 45

zondag 15 september
Locatie Beschuitstoren,
Historisch Genootschap Wormer

Slideshow

"Langs café's, kroegen en herbergen in Wormer en Jisp"

11.00 - 16.00 uur:
~ Bezichtiging Beschuitstoren
~ Boekenmarkt; met historische boeken van de regio Zaanstreek
~ Slideshow

13.30 - 14.00 uur:
~ Optreden van Ratatouille met de Beschuitstorensuite

Dorpsstraat 125, Wormer

WORMERLANDSE COURANT

Enmalige uitgave voor Wormerland en Omstreken
ter informatie over Open Monumentendagen 2019

Een samenwerking van gemeente Wormerland met haar historische monumenten en verenigingen in Wormer, Jisp, Spijkerboor en Oost-Knollendam

Maria Magdalena Kerk Wormer 150 jaar

Voor velen onder ons een plek van plezier, denkend aan prachtige doopjes, de vrolijke en zenuwachtige eerste communicantjes, en de vele blije momenten tijdens een van de vele huwelijksvieringen. Menig inwoner van Wormer heeft hieraan prachtige herinneringen.

Op zaterdagochtend 14 september geven organisten Ton Oudejans en Piet van der Laan ieder ruim een half uur een miniconcert op het kerkorgel. In de middag kunt u Brenda Conijn (dwarsfluit en saxofoon) en Suzanne Mol (vleugel) beluisteren. Rond 15.00 uur start de lezing "Het Maria

Magdalena kerkgebouw 150 jaar", verteld door Ton van Overbeek.

Rond 1920 bestond de kerk circa 50 jaar (gebouwd in 1868-1869). De kerk was toen nog kleiner dan in z'n huidige vorm. De zogenaamde zijbeuken waren er niet en de huidige ingang, langs de linkerzijde, was er nog niet. Ook de inrichting van de kerk was nog heel anders dan nu.

Het gemeentelijke monument is van binnen en van buiten te bezichtigen. De vrijwilligers beantwoorden uw vragen. Koffie met iets lekkers staat voor u klaar.

Geschiedenis Hervormde Kerk Wormer

Den 12den van de slagmaand 1809

Heden was het voor onze Hervormde Gemeente een dag van bijzondere Godsvreugde, daar wij het genoegen hadden, het lang gewenscht, door vele hindernissen vertraagd, maar nu eindelijk door Gods vaderlijke zegen voltooide Kerkgebouw plegtig te mogen toewijden aan de openbare en gemeenschappelijke Godsverering.

Zo wordt in de Boekzaal der geleerde Wereld melding gemaakt van de inzegening van de Nieuwe Kerk in Wormer. Het is dominee S.A. Arntzen die op deze 12e november 1809 de gemeente voorging in de plechtige bijeenkomst.

De omgeving van de Kerkstraat vormde de oorspronkelijke nederzetting die later uitgroeide tot het dorp Wormer. In 1950 werd in de omgeving van de kerk, in verband met uitbreiding van de begraaf-

plaats, bodemonderzoek gedaan. Daaruit bleek dat er omstreeks het jaar 1000 sprake was van bewoning.

Aangenomen wordt dat er omstreeks die tijd ook een kapel en later een houten kerkgebouw heeft gestaan. Ook werden er in dat onderzoek een stenen gebouw uit de 13e eeuw gevonden. In de 15e eeuw werd de grote Katholieke Kerk op deze plaats gebouwd.

Meel- en pelmolen de Koker Wormer

Halverwege de 16e eeuw stonden er in Wormer al meelmolens die tarwe maalden voor de scheepsbesluitbakerijen en tarwe braken voor de stijfelmakerijen. In de 80-jarige oorlog zijn twee meelmolens door de Spanjaarden verwoest. Beide zijn later weer opgebouwd. Open zaterdag vanaf 10.00 uur.

De molen is in 1840 verbrand en toen dit in 1866 voor de tweede keer gebeurde, werd molen de Hoop uit Graft door de toenmalige eigenaar Dirk van Egmond opgekocht en hier neergezet. Dirk van Egmond was toen ook de burgemeester van Wormer.

Dit is van oorsprong Zaanse papiermolen uit 1679, welke in 1848 naar Graft verplaatst werd. Molen de Koker was tot omstreeks 1930 in bedrijf en kwam toen definitief tot stilstand. In de daarop volgende jaren verviel de molen tot een toestand zoals op bovenstaande foto te zien is.

In 1944 werd de vervallen meelmolen de Koker door Vereniging de Zaanse Molen

voor 500 gulden van Cornelis Koomen gekocht. Door de oorlog en nasleep hiervan duurde het nog enkele jaren voordat de molen kon worden gerestaureerd. In 1947 werd het rietdek vervangen en in 1949-1950 werd de rest van de molen hersteld. Waarna in 1980 en 1988 nog een aantal restauraties volgden. Regelmatig wordt er door vrijwillige molenaars mee gedraaid.

Om de molenaar en/of zijn familie te plezieren werd de molen bij feestelijke gebeurtenissen in mooimakersstand gezet.

Zoals hierop een foto uit 1977

Een deftig werk waar erg goede bouwmeesters aan hebben gewerkt. Ook was er een mooi orgel. De kerk was als eerste gewijd aan Maria Magdalena. Later was deze ook gewijd aan Sint Odulphus de eerste heilige van eigen bodem. Odulphus is geboren rond 775 in Best en heeft lang als missionaris bij de Friezen gewerkt.

Sint Odulphus werd steeds belangrijker omdat de schippers die een zeereis gingen maken bij hem kwamen bidden voor een goede reis. Daarbij kwamen zij zilveren beeldnissen van scheepjes, haringen en andere dingen offeren. Het was een grote kerk van 64 bij 20 meter. Na de reformatie werd deze kerk aan het einde van de 16e eeuw in gebruik genomen door de Hervormde kerk, ook wel de Gereformeerde kerk genoemd.

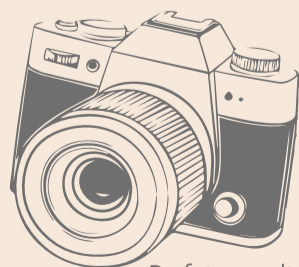
Het grote kerkgebouw raakte in de 17e eeuw in verval en ondanks reparaties aan de fundering op verschillende plaatsen,

bleef het gebouw veel onderhoud vergen. Zo moest de burgerlijke overheid de kerkmeesters dikwijls financieel bijspringen om het onderhoud van de kerk te bekostigen.

In 1805 was het gebouw te groot en bouwvallig geworden waardoor besloten werd het af te breken en een kleine kerk te bouwen. In 1807 werd de oude kerk afgebroken en 12 november 1809 werd de nieuwe kerk in gebruik genomen. Deze is voor een deel op de oude fundering geplaatst. Een groot deel van het oude interieur werd vanuit de oude kerk in de nieuwe kerk geplaatst.

Foto Paul Tjeertes en tekst van Driek Hartman

Oud bruidsparen op de Kiek

De foto wordt later digitaal toegezonden.

Bruidsparen van 'toen' nu op de foto

Zaterdag 14 september van 10.00 tot 16.00 uur is in het voormalig Koopmanshuis / Raadhuis een fotograaf aanwezig om 'oude' bruidsparen opnieuw voor het traditionele poortje in de hal te fotograferen.

Tevens is er gelegenheid om de fraaie tegeltableaus en smuiger in de voormalige raadzaal te bekijken.

COLOFON:

Speciale uitgave:
Gemeente Wormerland

Redactie:
OMD Wormerland groep

Layout:
Beter door Balans
Vormgeving en Webdesign

Drukwerk:
Aktiefkrant

Het oude Raadhuis: Dorpsstraat 350, Wormer

Zaterdag 14 sept.
Geopend: 10.00 - 16.00 uur
**Jisper Raadhuis en
Jisperkerk**

Het raadhuis is een bezienswaardigheid op zich en een plek waar vele huwelijken zijn gesloten.

In de kerk is een expositie over de ledezitters die in vroeger eeuwen van heinde en ver patiënten met botbreuken trokken.

Deze dag worden boeken en stoffen verkocht om het noodzakelijk herstel van de fundering van de kerk te financieren.

Dorpsstraat 44, Jisp